

Erakonnaseaduse, krediidasutuste seaduse ja põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse muutmise seadus

§ 1. Erakonnaseaduse muutmine

Erakonnaseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 5¹ lõikest 1 ja § 5² lõikest 5 jäetakse välja tekstiosa „ja 6–7“;
- 2) paragrahvi 5² lõike 1 teine lause tunnistatakse kehtetuks;
- 3) seaduse 1. peatükki täiendatakse §-ga 5³ järgmises sõnastuses:

„§ 5³. Valimiskampaaniaks eraldi kulutusi teinud isik

Erakonna või valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikule, kes tegi valimiskampaaniaks kulutusi erakonna või valimisliidu kuludest eraldi, kohaldatakse käesolevas seaduses üksikkandidaadi kohta sätestatud.“;

- 4) paragrahvi 12 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Esimese astme kuriteo eest süüdi mõistetud erakonna tegevus lõpetatakse põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduses sätestatud korras.“;

- 5) paragrahvi 12¹ lõike 3 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Erakonnal ja erakonna liikmel on keelatud kasutada oma tegevuseks avalikke vahendeid, välja arvatud käesoleva seaduse alusel makstavaid riigieelarvelisi eraldisi.“;

- 6) paragrahvi 12¹ lõike 3 neljas lause tunnistatakse kehtetuks;

- 7) paragrahvi 12¹ täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Avalikud vahendid käesoleva paragrahvi tähenduses on riigieelarvelised ja kohaliku omavalitsuse eelarvelised vahendid.“;

- 8) paragrahvi 12¹ lõike 4 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Aruandes märgitakse käesoleva paragrahvi lõigetes 5–7 nimetatud andmed.“;

- 9) paragrahvi 12¹ lõikes 10 asendatakse tekstiosa „jms“ tekstiosaga „ja muud sellised“;

- 10) paragrahvi 12¹ lõike 13 teine ja kolmas lause tunnistatakse kehtetuks;

11) paragrahvi 12³ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Annetus käesoleva seaduse tähenduses on erakonna tegevuse toetamiseks erakonnale või erakonna liikmele loovutatav rahaliselt hinnatav hüve, sealhulgas teenus, välja arvatud vabatahtlik töö. Erakonna liikmele tehtud annetus loetakse erakonnale tehtud annetuseks, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.“;

12) paragrahvi 12³ lõike 2 esimene lause tunnistatakse kehtetuks;

13) paragrahvi 12³ lõike 2 teises lauses asendatakse tekstiosa „Eelkõige on keelatud“ tekstiosaga „Keelatud on“;

14) paragrahvi 12³ lõike 2 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„8) välismaalaste annetused, välja arvatud Eestis püsivalt elavate Euroopa Liidu kodanike annetused;“;

15) paragrahvi 12³ lõiget 2 täiendatakse punktiga 9 järgmises sõnastuses:

„9) mõne muu hüve loovutamine või kasutusse andmine, mis on käesoleva seadusega loetud keelatud annetuseks.“;

16) paragrahvi 12⁴ lõiked 1–3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Erakond tagastab keelatud annetuse selle teinud isikule 30 päeva jooksul alates annetuse saamisest. Kui keelatud annetust ei ole selle teinud isikule esimeses lauses nimetatud tähtaja jooksul tagastatud, on erakond kohustatud kandma annetuse viivitamata riigi tuludesse.

(2) Kui keelatud annetust ei ole võimalik tagastada, on erakond kohustatud kandma annetuse viivitamata riigi tuludesse.

(3) Kui keelatud annetuseks on ese ning seda ei ole võimalik tagastada, müüb erakond eseme turuhinnaga. Eseme müügist saadav tulu kantakse viivitamata riigi tuludesse. Kui eset ei ole võimalik müüa mõistliku pingutusega, tuleb see võõrandada muul viisil kui turuhinnaga müües. Kui eset ei ole võimalik võõrandada, tuleb selle omandist loobuda. Eset ei tohi võõrandada erakonna liikmele, erakonna sidusorganisatsioonile ega tema liikmele.“;

17) paragrahvi 12⁴ lõiked 6 ja 7 tunnistatakse kehtetuks;

18) paragrahvi 12⁵ lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Erakond võib avada ja kasutada vaid selliseid makse- ja muid kontosid, millest ta on teavitanud erakondade rahastamise järelevalve komisjoni.

(2) Üksikkandidaat võib valimiskampaania tulude laekumiseks ja kulude tegemiseks kasutada vaid selliseid makse- ja muid kontosid, millest ta on teavitanud erakondade rahastamise järelevalve komisjoni.“;

19) paragrahvi 12⁶ lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Erakonna sidusorganisatsioon käesoleva seaduse tähenduses on sihtasutus või mittetulundusühing, mille tegevus on suunatud käesoleva seaduse §-s 1 määratletud erakonna eesmärkide saavutamisele.“;

20) paragrahvi 12⁶ lõiked 4 ja 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Erakonna sidusorganisatsiooniks ei ole Euroopa tasandi poliitiline sihtasutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist (ELT L 317, 04.11.2014, lk 1–27), tähenduses.

(5) Erakond on kohustatud kord kvartalis teavitama erakondade rahastamise järelevalve komisjoni oma sidusorganisatsioonidest. Erakonnalt komisjonile tehtud teavitus tehakse teatavaks ka sidusorganisatsioonile.“;

21) paragrahvi 12⁶ täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(7) Sidusorganisatsioonile sätestatud nõuded laienevad sihtasutusele või mittetulundusühingule alates käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud teatavaks tegemisest.“;

22) paragrahvi 12⁸ pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 12⁸. Valimiskampaania aruanne ja valimiskampaania kulude piirmäär“;

23) paragrahvi 12⁸ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Erakonna, valimisliidu ja üksikkandidaadi Riigikogu, Euroopa Parlamendi ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimiskampaania kulude piirmäära otsustab Riigikogu hiljemalt aasta enne valimispäeva. Valimiskampaania kuludeks loetakse käesoleva seaduse tähenduses kulusid, mis on tehtud kolm kuud enne valimispäeva kuni lõikes 1 nimetatud valimiskampaania aruande esitamiseni.“;

24) paragrahvi 12¹⁰ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Erakondade rahastamise järelevalve komisjon kontrollib, kas erakond, erakonna nimekirjas kandideerinud isik, valimisliit, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isik, üksikkandidaat ja erakonna sidusorganisatsioon järgivad käesolevas seaduses sätestatud nõudeid.“;

25) paragrahvi 12¹⁰ lõike 1² teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Erakondade rahastamise järelevalve komisjon määrab audiitori audiitortegevuse registrisse kantud vandeaudiitorite seast kolme pakkumise alusel.“;

26) paragrahv 12¹¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 12¹¹. Erakondade rahastamise järelevalve komisjoni volitused ja ettekirjutus

(1) Erakondade rahastamise järelevalve komisjonil on käesoleva seaduse täitmise kontrollimiseks õigus kohustada erakonda, erakonna nimekirjas kandideerinud isikut, valimisliitu, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikut, üksikkandidaati, erakonna sidusorganisatsiooni ja muud isikut esitama dokumente ja teavet.

(2) Erakondade rahastamise järelevalve komisjonil on käesoleva seaduse täitmise kontrollimiseks õigus kohustada lõikes 1 nimetatud isikut andma selgitusi.

(3) Erakondade rahastamise järelevalve komisjonil on õigus kohustada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikut või tema esindajat ilmuma selgituste andmiseks komisjoni ametiruumi. Ilmumiseks antakse mõistlik tähtaeg. Kutses nimetatakse kutse eesmärk ja õiguslik alus ning viidatakse sunniraha ja sundtoomise rakendamise võimalusele kutse peale ilmumata jätmise korral. Isiku suhtes võib kohaldada sundtoomist üksnes siis, kui on alust arvata, et isikul on andmeid, mis on olulised käesolevas seaduses sätestatud nõuete rikkumise lõpetamiseks, ning isik ei ole kutse peale ilmunud ka pärast tema suhtes sunniraha rakendamist. Sundtoomist teostab ametiabi korras politsei. Sundtoomist ei kohaldata Riigikogu liikme suhtes.

(4) Erakondade rahastamise järelevalve komisjon teeb erakonnale, erakonna nimekirjas kandideerinud isikule, valimisliidule, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikule, üksikkandidaadile või erakonna sidusorganisatsioonile ettekirjutuse, kui see:

1) on jätnud täitmata kohustuse esitada tähtpäevaks käesoleva seadusega nõutud aruanne või selles esineb puudusi;

2) on jätnud vastuvõetud annetuse kajastamata;

3) on jätnud keelatud annetuse käesoleva seaduse § 12⁴ lõigetes 1–3 nimetatud juhtudel riigieelarvesse kandmata.

(5) Ettekirjutusega kohustatakse erakonda, erakonna nimekirjas kandideerinud isikut, valimisliitu, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikut, üksikkandidaati või erakonna sidusorganisatsiooni:

1) esitama komisjoni määratud tähtpäevaks nõutud aruanne või kõrvaldama aruande puudused;

2) kandma keelatud annetust komisjoni määratud tähtpäevaks riigieelarvesse.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud ettekirjutus avalikustatakse viivitamata pärast selle adressaadile kättetoimetamist.

(7) Ettekirjutusele kirjutab alla erakondade rahastamise järelevalve komisjoni esimees või aseesimees.

(8) Ettekirjutus, millega kohustatakse kandma keelatud annetust komisjoni määratud tähtpäevaks riigieelarvesse, on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. Ettekirjutus muutub sundtäidetavaks ettekirjutuse adressaadile määratud tähtaja möödumisel. Ettekirjutus on sundtäidetav ulatuses, milles seda ei ole täidetud, sealhulgas täidetud käesoleva seaduse § 12¹² lõikes 3 nimetatud riigieelarve eraldise vähendamisega. Ettekirjutusele lisab kinnituse selle sundtäidetavuse kohta erakondade rahastamise järelevalve komisjon.“;

27) paragrahv 12¹² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 12¹². Sunniraha, riigieelarve eraldise vähendamine ja intress

(1) Erakondade rahastamise järelevalve komisjon võib rakendada käesoleva seaduse § 12¹¹ lõigetes 1–3 ning lõike 5 punktis 1 nimetatud kohustuste täitmata jätmise korral sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras kuni 15 000 eurot.

(2) Kui riigieelarvest eraldisi saav erakond ei ole kandnud keelatud annetust ettekirjutuses määratud tähtpäevaks riigieelarvesse, on erakondade rahastamise järelevalve komisjonil õigus anda käesoleva seaduse § 12⁷ lõike 4 alusel määratud valitsusasutusele korraldus vähendada sama paragrahvi lõigete 1 ja 2 alusel makstavat eraldist. Korralduses märgitakse riigieelarve eraldistest kinnipidamisele kuuluv summa.

(3) Valitsusasutus peab riigieelarve igakuist eraldist lõikes 2 nimetatud korralduse alusel vähendama alates korralduse saamise kuule järgnevast kalendrikuust, kui korraldus on valitsusasutusele esitatud hiljemalt kalendrikuu 20. kuupäevaks. Kui korraldus esitatakse valitsusasutusele pärast kalendrikuu 20. kuupäeva, vähendatakse riigieelarvelist igakuist eraldist alates ülejäämisest kuust. Eraldist vähendatakse kuni 50 protsendi ulatuses niikaua, kuni keelatud annetuse summa on eraldistest täies ulatuses kinni peetud, kuid mitte kauem kui 12 kuud.

(4) Ulatuses, milles ettekirjutuses märgitud annetuse summat ei ole riigieelarvelistest eraldistest võimalik maha arvata, võib erakondade rahastamise järelevalve komisjon pöörata ettekirjutusega pandud kohustuse täitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

(5) Keelatud annetuse saanud erakond, erakonna nimekirjas kandideerinud isik, valimisliit, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isik, üksikkandidaat või erakonna sidusorganisatsioon on kohustatud tasuma keelatud annetuse summalt intressi 0,06 protsenti päevas. Intressi arvestatakse alates päevast, mis järgneb päevale, mil annetuse saaja pidi keelatud annetuse kandma riigieelarvesse, kuni päevani, mil annetus on kantud riigieelarvesse, riigieelarvelisi eraldisi on vastavas ulatuses vähendatud või ettekirjutusega pandud kohustus on sundtäidetud täitemenetluses.

(6) Erakondade rahastamise järelevalve komisjon määrab ettekirjutusega kindlaks riigieelarvesse tasumisele kuuluva intressisumma. Ettekirjutuses märgitakse kohustuse täitmise tähtaeg.

(7) Kui riigieelarvest eraldisi saav erakond ei ole kandnud intressisummat ettekirjutuses määratud tähtpäevaks riigieelarvesse, on erakondade rahastamise järelevalve komisjonil õigus vähendada riigieelarve eraldisi käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 sätestatud korras.

(8) Ettekirjutus, millega kohustatakse kandma intressisumma riigieelarvesse, on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. Ettekirjutus muutub sundtäidetavaks selles märgitud tähtaja möödumisel. Ettekirjutus on sundtäidetav ulatuses, milles seda ei ole täidetud, sealhulgas täidetud käesoleva seaduse § 12¹² lõikes 3 nimetatud riigieelarve eraldise vähendamisega. Ettekirjutusele lisab kinnituse selle sundtäidetavuse kohta erakondade rahastamise järelevalve komisjon.“;

28) paragrahv 12¹³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 12¹³. Erakondade rahastamise järelevalve komisjoni tegevuse peale kaebuse esitamine

Kui erakond, erakonna nimekirjas kandideerinud isik, valimisliit, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isik, üksikkandidaat, erakonna sidusorganisatsioon või muu isik leiab, et erakondade rahastamise järelevalve komisjoni tegevusega rikutakse tema õigusi, võib ta pöörduda halduskohtumenetluse seadustikus ettenähtud korras kohtusse.“;

29) paragrahvi 12¹⁷ lõikes 1 asendatakse tekstiosa „Erakonnale tehtud annetuste registri pidamise“ tekstiosaga „Erakonna tulude ja kulude aruande esitamise“;

30) paragrahv 12²⁰ tunnistatakse kehtetuks;

31) seadust täiendatakse §-dega 12²¹ ja 12²² järgmises sõnastuses:

„§ 12²¹. Valimiskampaania kulude piirmäära ületamine

(1) Erakonna, valimisliidu ja üksikkandidaadi Riigikogu, Euroopa Parlamendi ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimiskampaania kulude piirmäära ületamise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 15 000 eurot.

§ 12²². Menetlus

(1) Käesoleva seaduse §-des 12¹⁴–12²¹ sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet.

(2) Käesoleva seaduse §-des 12¹⁴–12²¹ sätestatud väärteoasju arutab maakohus.“.

§ 2. Krediidiasutuste seaduse muutmine

Krediidiasutuste seaduse § 88 lõiget 5 täiendatakse punktiga 10¹ järgmises sõnastuses:

„10¹) erakondade rahastamise järelevalve komisjonile erakonnaseaduses sätestatud ülesannete täitmiseks;“.

§ 3. Põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse muutmine

Põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse § 32 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Vabariigi Valitsus võib esitada Riigikohtule taotluse lõpetada sellise erakonna tegevus, kelle tegevus või eesmärgid on suunatud Eesti põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele või kes on süüdi mõistetud esimese astme kuriteo eest.“.

§ 4. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2023. aasta 1. aprillil.

Jüri Ratas
Riigikogu esimees

Tallinn, „...“ .....2023. a

Algatab Vabariigi Valitsus „...“ .....2023. a

(allkirjastatud digitaalselt)